

Henryk Bogacki

"Konziliarität und Kollegialität als Strukturprinzipien der Kirche - Das Petrusamt in ökumenischer Sicht - Christus und seine Kirche - christologische und ekklesiologische Aspekte", Pro Oriente, Innsbruck-Wien-München 1975 : [recenzja]

Collectanea Theologica 46/4, 225-226

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w świetle świadectwa Pisma św., ale również w świetle późniejszej Tradycji oraz aktualnej wiary Kościoła.

Podjmując tak trudny temat ks. W. Hryniewicz musiał zająć się węzłowymi zagadnieniami dzisiejszej metodologii teologicznej i eklezjologii. Obfitość publikacji na te tematy stanowiła dla autora poważny problem, który potrafił należycie rozwiązać. Autor wykazuje zdumiewającą znajomość literatury teologicznej za ostatnich trzydzieści lat, przejawia wielką orientację i umiejętność dostrzeżenia zagadnień oraz uchwycenia związków pomiędzy poszczególnymi nurtami teologicznymi rozwijającymi się w łonie głównych wyznań chrześcijańskich.

Ks. W. Hryniewicz dostrzega konieczność stałej reinterpretacji chrześcijaństwa, ale równocześnie zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństw, jakie niesie z sobą ten proces. Dlatego rozumie niepokój występujący zwłaszcza w Kościele katolickim i prawosławnym, wywołany radykalnymi próbami reinterpretacji teologicznej. Obiektywnie prawdy Boże są niezienne i zachowują zawsze swoją treść, która jednak stale uobecnia się w zmiennym, historycznym kontekście ludzkiej egzystencji, wymaga nowych sformułowań i pełniejszego zrozumienia. Jedność i ciągłość Tradycji nie wymaga powtarzania pierwotnych formuł, ale dopuszcza nowe sformułowania, bardziej odpowiadające nowej sytuacji kulturowej i jej problematyce. Znaczenie ekumeniczne tego rodzaju wniosków jest oczywiste.

Należy z wielkim uznaniem podkreślić osiągnięcia ks. W. Hryniewicza, który podejmując tak trudną problematykę dokonał trafnej analizy poglądów teologów głównych wyznań chrześcijańskich, odkrył zasadnicze nurty w rozwoju myśli teologicznej odnośnie wzajemnych związków między Tradycją i reinterpretacją oraz potrafił ująć wyniki w spoistej syntezie. Nie można autora obarczać odpowiedzialnością za to, że słuszne postulaty dotyczące funkcji Tradycji w reinterpretacji dotąd nie znalazły zadowalającego zastosowania w odniesieniu do konkretnych zagadnień teologicznych.

ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

PRO ORIENTE. *Konziliarität und Kollegialität als Strukturprinzipien der Kirche. — Das Petrusamt in ökumenischer Sicht. — Christus und seine Kirche — christologische und ekklesiologische Aspekte*, Innsbruck-Wien-München 1975, Tyrolia-Verlag, s. 267.

Kard. Franz König założył w Wiedniu w r. 1964 instytucję pod nazwą Pro Oriente jako ośrodek kontaktów ekumenicznych między katolikami i chrześcijanami Kościołów wschodnich tak prawosławnych, jak „przedchalcedońskich”. Z wielu różnych spotkań w minionym dziesięcioleciu na podkreślenie zasługuje piętnaście sympozjów ekumenicznych oraz pięć konferencji teologicznych. Pro Oriente rozwija ożywioną działalność wydawniczą. W niniejszym tomie opublikowano materiały trzech pierwszych konferencji teologicznych: *Konziliarität und Kollegialität als Strukturprinzipien der Kirche* (6—7 marca 1970 r.), *Das Petrusamt in ökumenischer Sicht* (13—14 listopada 1970 r.), *Christus und seine Kirche — christologische und ekklesiologische Aspekte* (23—24 kwietnia 1971 r.).

Tematem wymienionych konferencji były zatem ważne zagadnienia eklezjologiczne, które dotąd najbardziej dzieliły chrześcijan. Wprowadzie między katolikami a prawosławnymi występuje stosunkowo najmniej różnic, jednakże wiele kwestii, szczególnie hierarchiologicznych, wymaga wyjaśnienia i uzgodnienia.

Uczestnikami konferencji byli — szczególnie ze strony katolickiej — wybitni przedstawiciele teologii (np. G. Hasenhüttl, J. Neumann, R. Schnackenburg, W. de Vries, J. Blank). Opublikowane wykłady są najczęściej krótkimi syntezami poglądów teologicznych prelegenta już wcze-

śniej (zwłaszcza w wypadku bardziej znanych nazwisk) publikowanych. Mimo to prezentacje tego rodzaju ułatwiają poznanie, a w wyniku — także konfrontacje odmiennych stanowisk w dziedzinie eklezjologii.

Przykładem mogą być trzy wykłady poświęcone zagadnieniu prymatu i kolegalności przed Soborem Nicejskim (G. Timofejeff, I. E. Anastasiou, W. de Vries). Niezależnie od różnic można traktować stanowisko W. de Vriesa jako wspólny wniosek, że w tym okresie historii Kościoła łatwiej znaleźć uzasadnienie dla kolegalności niż dla prymatu. Choć bowiem kolegalność na płaszczyźnie całego episkopatu nie mogła dochodzić do głosu w dobre prześladowań, jednakże niemal od początku biskupi są świadomi odpowiedzialności nie tylko za swój lokalny, ale także za cały Kościół. W tym czasie regionalne kolegia biskupów podczas synodów sądziły, a nawet deponowały poszczególnych biskupów. Na Soborze Nicejskim po raz pierwszy dochodzi do głosu gremium poczytujące się za przedstawicielstwo kolegium biskupiego Kościoła powszechnego.

Tom niniejszy stanowi cenną dokumentację działalności żywego ośrodka spotkań ekumenicznych, a zarazem dostarcza rzeczowej informacji na temat niektórych kwestii eklezjologicznych dyskutowanych przez katolików i prawosławnych.

ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Konzil und Papst. Historische Beiträge zur Frage der höchsten Gewalt in der Kirche. Festgabe für Hermann Tüchle, wyd. Georg Schwaiger, München-Paderborn-Wien 1975, Verlag Ferdinand Schöningh, s. XX + 688.

Zagadnienie „sobór i papież” może wykazać się długą historią, której nowe rozdziały powstają na naszych oczach. Wprawdzie obecnie brak temu procesowi rozgłosu towarzyszącego dyskusjom toczonym w dobre Soboru Watykańskiego II, jednakże trwają spokojne badania przede wszystkim nad historią soborów. Przykładem — poza wielością książek i artykułów — może być wydawany od roku 1969 półrocznik „Annuaire Historiae Conciliorum”.

Dla uczczenia 70-tych urodzin Hermanna Tüchle, emerytowanego profesora historii Kościoła z Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Monachijskiego, 23 uczniów, przyjaciół i kolegów wydało książkę pamiątkową w całości poświęconą zagadnieniu podmiotu najwyższej władzy w Kościele. Książka zawiera opracowania różniące się rozmiarami i wartością, obejmujące okres od tzw. soboru jerozolimskiego po współczesne dyskusje ekumeniczne. Następcą Tüchlego na katedrze i wydawcą książki, G. Schwaiger zamyka książkę pamiątkową obszerną rozprawą syntetyczną pt. *Suprema potestas. Päpstlicher Primat und Autorität der Allgemeinen Konzilien im Spiegel der Geschichte* (s. 611—678).

Sobór Watykański II podjął się wyjaśnienia wzajemnego stosunku papieża i biskupów, a więc istotnego punktu widzialnej struktury Kościoła. Mimo włożonych starań i osiągniętego postępu zagadnienie nie zostało w pełni rozwiązane ani przez ten sobór, ani przez synod biskupów z r. 1969, zajmujący się również tym problemem.

Sobór powszechny jest najpełniejszym wyrazem hierarchicznej struktury Kościoła. Dzieje soborów najlepiej ilustrują zmiany zachodzące w określaniu relacji papież-biskupi. Do niedawna eklezjologia katolicka ujmowała sobory najczęściej poprzez pryzmat przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego z r. 1917. Tymczasem pogłębione badania dziejów soborów już dawno doprowadziły do wniosku, że przepisy te nie tylko nie mają odpowiednika w żadnym soborze z pierwszego tysiąclecia istnienia Kościoła, ale w gruncie rzeczy wyrażają sytuację prawną jedynie Soboru Watykańskiego I.

Już w pierwszym tysiącleciu Kościoła występowało napięcie między absolutystycznym ujmowaniem prymatu przez papieża a kolegalną koncepcją najwyższej władzy reprezentowaną przez biskupów. Pierwsze sobory niewąt-